

Büntetéskiszabási metamorfózis, avagy egyezés a büntetőperben^[1]

A 21. századi büntetőeljárások egyik fontos feladata a büntetőperек gyorsítása. Ennek egyik módja az eredetileg az angolszász országokból érkező, de az európai büntetőeljárások sajátosságaihoz is igazodó, ún. „vádalku” típusú eljárások bevezetése és működtetése. A magyar büntetőjog 2000. március 1-je óta ismeri a tárgyalásról lemondást, mely a magyar büntetőeljárás egyik nagy sikertelenségeként írta be magát immáron a büntető jogtörténetbe. A 2018. július 1-jén hatályba lépett új Büntetőeljárás törvényünk igyekszik új alapokra helyezni és újraszabályozni a jogintézményt. A régi és új szabályokat ezúttal a büntetéskiszabás szemüvegén keresztül vizsgáltam, hiszen a büntetőjogi egyezségek nagy része feltehetően a büntetéskiszabásra fog koncentrálni. A korábbi tárgyalásról lemondás egyik nagy hibája pedig éppen a büntetéskiszabási anomáliákból adódott. Kérdés azonban, hogy vajon az új szabályozás megoldotta-e ezeket a problémákat és képes lesz-e a gyakorlatban az új jogintézmény hatékonyan működni.

I. BEVEZETÉS

Úgy tűnik, a tágabb értelemben vett büntetőjog világára is igaz az állítás, miszerint nincs új a nap alatt, hiszen a büntetőeljárás időszerűségének megoldása már hosszú évtizedek, sőt mondhatni, hogy évszázadok óta foglalkoztatja a jogalkotót, jogalkalmazót és a büntetőjog tudományának művelőit egyaránt.^[2] A 2018. július 1-jén hatályba lépett új Büntetőeljárás törvényünk^[3] indokolása kiemelt célkitűzésként jelöli meg a büntetőeljárások időszerűségének javítását, melyet elsősorban a külön eljárások (bírótság elé állítás, egyezségi és büntetővégzéses eljárások) hatékonyabbá tételével kíván megvalósítani.^[4] Ennek fényében az új Be. igyekszik új alapokra helyezni, és újra szabályozni a sokak által „vádalkuként” emlegetett megegyezésses eljárást, mely nem előzmény nélküli a magyar büntetőjog történetében.

[1] A tanulmány a Bolyai János Kutatási Ösztöndíj támogatásával készült.

[2] Ficsor, 2015, 25–27.

[3] 2017. évi XC. törvény, a büntetőeljárásról.

[4] A 2017. évi XC. törvény, a büntetőeljárásról. Általános Indokolás III. A büntetőeljárás reform főbb irányai.

A tárgyalásról lemondás már 2000. március 1-je óta alkalmazható volt hazánkban, de statisztikai adatokat is figyelembe véve, büntetőeljárásunk egyik fantom jogintézménye maradt. Alkalmazási gyakorisága mindig is elhanyagolható volt, megrekedt a jogszabályi szinten ugyan létező, és a büntetőeljárás kódex szakaszait gyarapító, de nem alkalmazott jogintézmények között. Míg 2004-ben az ügyek 0,45%-os aránya került ebben a formában elintézésre, 2013-ra már csak 0,2%-os volt a mutató. Mondhatni, hogy bevezetése óta még az ügyek 1%-os arányát sem sikerült ebben a külön, gyorsított eljárási formában megoldani.^[5] Tovább fokozva az alkalmazás siralmasnak mondható gyakoriságát, voltak olyan megyék is, ahol a statisztikai adatok szerint egyszer sem került sor a tárgyalásról lemondás alkalmazására.^[6]

Mi volt a gond a tárgyalásról lemondással, és miért nem vert gyökeret a magyar büntetőjogban? Erre a kérdésre az elméleti és gyakorlati büntetőjogászok közül is sokan kerestük, és néha már-már megtalálni véltük az adekvát és mindenki számára elfogadható, de meglehetősen összetett választ.^[7] Igyekeztünk a fennálló problémákra megoldási javaslatokat is megfogalmazni,^[8] néha ugyan kritizálni, de határozott feladatunknak tekintettük azt is, hogy a jogintézmény mellett szóló érveket,^[9] pozitívumokat és jól működő külföldi tapasztalatokat is felsorakoztassuk.^[10] Munkánk úgy tűnik nem volt teljesen hiábavaló, hiszen a pozitív külföldi tapasztalatok részben hasznosításra kerültek új büntetőeljárás kódexünk kodifikációja során.^[11]

A tárgyalásról lemondással kapcsolatosan felmerülő számos probléma és nehézség közül csupán egy volt a büntetéskiszabással kapcsolatos anomália, amely már a bevezetése idején is fennállt és terhes örökségként kísérelte el „élete végéig” a jogintézményt. De vajon a jogalkotónak sikerült-e szilárd alapokra helyezni a tárgyalásról lemondás utódjaként szabályozott egyezséget? Erre a kérdésre talán majd tíz év múlva fogok a magam és mindenki számára is megnyugtató választ adni. Találgatni, ötleteket, gondolatokat felvetni, esetleges kritikákat megfogalmazni azonban mindenképp szükséges, már csak a jogfejlesztés magasabb célkitűzése érdekében is. Szándékom egyáltalán nem az, hogy az új eljárást kommentárszerű részletességgel bemutassam és elemezzem. Most sokkal inkább a büntetéskiszabás szemüvegén keresztül vizsgálom először elmé-

[5] Pápai-Tarr, 2016. 791–793. A tárgyalásról lemondás gyakorlati problémáit foglalja össze: Pápai-Tarr, 2014a, 290–301.

[6] Fantoly, 2010, 146.

[7] Számos monográfia is megjelent kifejezetten vagy részben ezzel a témával kapcsolatban. Lásd Herke Csongor: *Megállapodások a büntetőperben*. Pécs, 2008; Fantoly Zsannett: *A büntető tárgyalási rendszerek sajátosságai és a büntetőeljárás hatékonysága*. HVG ORAC, Budapest, 2013; Pápai-Tarr Ágnes: *A büntetőeljárás gyorsításáról*. Gondolat Kiadó, Budapest, 2012.

[8] Lőrinczy, 2006, 264., Oláh, 2015, 77–78.

[9] Oláh, i. m., 71, Király, 2010, 45–46, Pápai-Tarr, 2012, 254.

[10] Pápai-Tarr, 2012, 212–238., Farkas, 2016.

[11] Egyetértve Gácsi Anett-tel, a jelenlegi megegyezési eljárások számos ponton a francia modell megoldását vették át. Lásd Gácsi, 2018, 286.

leti, majd gyakorlati oldaláról a vádalku típusú jogintézményeket. Az eddigi tapasztalatokból és a hatályos szabályozásból – jövőbelátó képességek hiányában – igyekszem mértéktartó, de remélhetőleg gondolatébresztő tanulságokat megfogalmazni.

II. AZ EGYEZSÉG ÉS A BÜNTETÉSKISZABÁS ELMÉLETI MEGKÖZELÍTÉSŐL

A büntetés kiszabás hagyományosan a büntetőeljárás tárgyalási szakaszához kapcsolódik, egészen pontosan a tárgyalási szakasz végén, annak csúcspontján kerül rá sor.^[12] Ebben a drámai pillanatban összpontosul az anyagi jogi elvek és az eljárási cselekmények összessége. A bíróságnak először egy a múltban megtörtént eseményt kell rekonstruálnia és meg kell állapítania, hogy az melyik törvényi tényállás szerinti bűncselekményt meríti ki. A helyes minősítés érdekében végzett bonyolult bizonyítási eljárás után sikeresen túljutó bíró még nem dőlhet hátra kényelmesen a székében, hiszen feladatának még csak egyik és az is lehet, hogy a könnyebb részét teljesítette. Hangsúlyozandó, a szankció kiszabása soha nem jelenthet automatizmust a bíró számára, még akkor sem, ha külső kényszerítő körülmények, mint például a büntetőügy gyors lezárásának követelménye ezt az attitűdöt egyébként támogatják. A bíró büntetés kiszabási tevékenysége soha nem merülhet ki az enyhítő és súlyosító körülmények sablonos felsorolásában. A helyes minősítés után a szankció adekvát megválasztása a bírói tevékenység egyik legfontosabb feladata, hiszen itt kel életre a büntetőjogi normában a diszpozíció mellett a szankció is, és a helyes szankció megválasztásával töltheti be a büntetőjog is leginkább a céljait.

A bíró az igazságos, vagy legalábbis annak szánt büntetésről eltérő nyomatékú és akár egymásnak ellentmondó érvek óvatos mérlegelésével dönt. A döntési folyamat végén kiszabott büntetésnek pedig olyannak kell lenni, ami leginkább megfelel a büntetési céloknak, messzemenőig az individualizáció követelményének és elvileg kívánatos az is, hogy azt a büntetőeljárás valamennyi résztvevője elfogadja. Kérdés persze, hogy létezik-e egyáltalán igazságos büntetés, vagyis van-e a szubjektív igazságosságnak objektív mércéje. Míg az elkövető számára az esetek többségében a lehetséges minimum kiszabása is túl szigorúnak tűnhet, addig az ügyész, a közvélemény és a média számos esetben a legszigorúbb büntetés kiszabását várja el a bíróságtól.^[13] Az állam részéről a társadalom védelmén túl, kezdetek óta ismert követelmény, hogy a büntetés gazdaságos is legyen. Angyal Pál szavaival élve „legyen a büntetés olyan, hogy végrehajtása ne okozzon az államnak, a társadalomnak nagyobb bajt, mint maga a büntetendő cselekmény okozott.”^[14]

[12] Rendeki, 1976, 11.

[13] „Büntessük szigorúbban, akkor rend lesz” – mondja az utca embere. Lásd Sipos, 2012, http://www.glossaiuridica.hu/gi1201/bun/gi1201_bun_sipos.pdf

[14] Angyal, 1909, 147.

A bírónak tehát jól meg kell fontolnia, hogy milyen a gazdaságos büntetés, hiszen ismerjük a szabadságvesztés végrehajtásának költségösszefüggéseit, de adott esetben fölösleges költségeket jelenthet a közérdekű munka vagy a pénzbüntetés is, ha például szabadságvesztésre történő átváltoztatásra vannak eleve ítélve.^[15]

Az ítélezés, vagyis mind a minősítés, mind a büntetés kiszabás hagyományosan a bíró feladata. A bírói büntetés kiszabás nehézségét Földvári József nagyon találóan így összegzi: „a bírónak a büntetés kiszabás során mérnie kell a mérhetlent, vagyis az elkövetett bűntett súlyát, az elkövető bűnösségét, a javára és terhére szülő körülményeket, másrésztől egy jövőbeli prognózist kell adni arról, hogy az elkövetőnek újabb bűncselekményektől való visszatartásához milyen nemű és mértékű büntetés alkalmazása szükséges.”^[16] Azaz a bíró a feltárt múlt alapján dönt a jelenben, míg a döntését a jövőre tekintettel hozza meg.

A 21. századi igazságszolgáltatásoknak azonban számos új kihívással és problémával is szembe kell néznie. Ezek közül csupán egyik, de még mindig megoldásra váró feladat az eljárások gyorsítása. Az ügyek feltorlódása és az eljárások észszerűtlen elhúzódása a büntetőeljárás valamennyi szereplője számára kifejezetten káros.^[17] Ezért számos európai ország – beleértve természetesen hazánkat is – jelentős igazságszolgáltatási reformokat vezetett be az elmúlt évtizedekben annak érdekében, hogy fokozzák az eljárás időszerűségének követelményét, csökkentsék a költségeket, vagy hatékonyabbá tegyék az igazságszolgáltatást akták tömegével küzdő apparátusát.^[18]

A büntetőeljárás gyorsítását az államok többnyire úgy oldják meg, hogy különösen a csekélyebb jelentőségű, de tömegesen előforduló bűncselekményektől igyekeznek megszabadítani az igazságszolgáltatási rendszereiket, és egyre tágabb teret engednek az opportunitásnak.^[19] Ebben a folyamatban kulcsszerepe van az ügyésznek, aki az utóbbi évtizedekben olyan feladatokat kapott, mellyel korábban csak a bíróságokat ruházta fel a jogalkotó.^[20] Az ügyésznek széles diszkrecionális jogköre van, törvényi keretek között ugyan, de szabadon dönthet a büntető útról való elterelésről. Kívánatos azonban az is, hogy az ügyész ne egyszerűen megszüntesse az eljárást, hanem az ügyészi intézkedés kellő visszatartó erőt is jelentsen a terhelt számára egy következő bűncselekmény elkövetésétől. Így aztán, amikor az ügyész egyéni magatartási szabályként a köz érdekében munkavégzést írhat elő, vagy meghatározott célra anyagi juttatás teljesítésére kötelezheti a terheltet, felvetődik a kérdés, hogy nem tévedt-e át a bíró szerepkörébe.^[21] Kétségtelenül emlékeztet bennünket ugyanis ez a fajta ügyészi intézkedés

[15] Sipos, 2016, 77–78.

[16] Földvári, 1970, 189.

[17] Pápai-Tarr, 2012, 9–10.

[18] Lásd Kerezsi, 2006, 8.

[19] Pápai-Tarr, 2012, 70–79.

[20] Róth, 2015, 1–12.

[21] A szakirodalomban számos írást találunk az ügyészbíráskodás problémakörével kapcsolatban. Lásd pl. Kertész, 1996, 1–8., Pápai-Tarr, 2012, 70–90.

a közérdekű munka büntetésre vagy a pénzbüntetésre, még ha terminológiájában nem is így illetjük őket.^[22]

Az ítékezés feladata tradicionálisan a bíróé és talán természetes, hogy a kvázi bírói funkció vádhatóságához delegálása kritikát vált ki a kontinentális, hagyományosan a legalitás alapelveire építkező büntetőeljárású rendszerekben.^[23] Az eljárások észszerű befejezésének érdekében azonban a hagyományos eljárási szerepek lassan átértékelődni látszanak, és a minél gyorsabb, hatékonyabb és költségkímélőbb büntetőjogi válaszok minden hagyományos szempontot és érvrendszert átírnak. Nagyon fontos célkitűzése a büntetőeljárásnak a hatékonyság. Amennyiben tehát ugyanazt az eredményt kevesebb munkával is el lehet érni, oly módon, hogy a terheltnek megfelelő a büntetés és kellő visszatartó erő egy újabb bűncselekmény elkövetésétől, továbbá a sértett és a társadalom is elégedett az eredménnyel, akkor nagyon is támogatandó az ügyésznek delegált diszkrecionális jogkör.

Mennyiben beszélhetünk az ügyésznek biztosított diverziós lehetőségek tekintetében ügyészbírászkodásról? Nos, annyi bizonyos, hogy az ügyész ebben a körben a terheltet nem mondhatja ki bűnösnek és „büntetést” egyáltalán nem szabhat ki, magatartási szabályokon és kötelezettségeken kívül, legfeljebb csak büntetőjogi intézkedés, a pártfogó felügyelet elrendelésére van lehetősége.

Abban többnyire mindenki egyetért, hogy a büntető útról való elterelésre az igazságszolgáltatás működképességének fenntartása érdekében igen nagy szükség van. Az ügyészi elterelésnek a garanciája és hatékonyságának a kulcsa, hogy az ügyész bölcsen választja ki az ügy tárgyi súlyának és az elkövető személyiségének ismeretében a megfelelő, „kvázi” büntetőjogi szankciót. A mai igazságszolgáltatási rendszerekben az ügyészeknek fel kell vállalnia az ügyek elsődleges szűrő szerepét, és ráadásul mindezt megfelelő szakmaisággal, kellőképp felkészülve kell elvégezniük, hogy az elterelés az elkövető személyiségéhez igazodó, valóban individualizáltabb büntetőjogi választ eredményezzen.

A jogfejlődés azonban nem állt meg az ügyész számára biztosított eltérési lehetőségek biztosításánál. Az eljárások észszerű időn belüli befejezésének követelménye újabb kihívások elé állították a törvényhozót és a jogalkalmazót is. Ennek a folyamatnak a részeként – a már hagyományosan jól működő eljárást gyorsító technikák mellé^[24] – kerültek be az európai igazságszolgáltatási rendszerekbe az ún. „vádalku” típusú, konszenzuális eljárások.^[25] Az egyezség kere-

[22] Lőrinczy úgy fogalmazza meg, hogy biztosan nem ő az egyetlen, aki úgy véli, „ezzel az ügyészi jogosítvány a pénzbüntetés kiszabására, illetőleg a közérdekű munka elnevezésű büntetés alkalmazására is kiterjed.” Lásd Lőrinczy, 1998, 474.

[23] Róth, 2014, 303.

[24] Tradicionálisan ismertek általában mind a sommás eljárások, mind a büntetőparancs jellegű megoldások az európai büntető igazságszolgáltatásokban is. A magyar büntetőeljárásban a bíróság elé állítás ezen elnevezés alatt 1966 óta (korábban a II. Bp. is ismerte, de az 1954. évi V. törvény kiiktatta a büntetőeljárásból), a büntetőparancs pedig az 1896-os Bp. óta ismert jogintézmény.

[25] Spanyolországban *conformidad*, Olaszországban *patteggiamento*, lásd Kiss, 2017, 74–75., Farkas – Róth, 2004, 374–375. Német szabályozás tekintetében lásd Fantoly – Ördög-Deák, 2010, 364–367. Francia szabályozásról lásd Pápai-Tarr, 2012, 212–238.

tein belül a klasszikus funkciómegosztás elvét megtörve, a jogalkotó újabb kvázi bírói jogköröket telepít az ügyészre. Az egyezség keretein belül ugyanis már az alku tárgya lehet a büntetés kiszabás is, vagyis a szankció nemének és mértékének a meghatározása. Ez konkrétan azt jelenti, hogy az ügyész kerül alku pozícióba és a konkrét ügy egyedi körülményeit ismerve dönthet arról, hogy milyen büntetés és milyen mértékben tart elfogadhatónak. A korábban „ügyészbíráskodásként” már emlegetett diverziós eljárások korlátja az volt, hogy az ügyész nem dönthetett személyi szabadságot korlátozó, megvonó büntetésről vagy intézkedésről. Elméleti síkon azonban az egyezség keretein belül, a korábbi kvázi bírói szerepkört lényegesen túllépve, az ügyész már a szabadságvesztés mértékéről is dönthet. Jóllehet a fékek és egyensúlyok megtartása érdekében az egyezséget a bírónak jóvá kell hagyni.

III. AZ EGYEZSÉG MAGYARORSZÁGI ELŐZMÉNYEI – A TÁRGYALÁSRÓL LEMONDÁS BÜNTETÉSKISZABÁSI ANOMÁLIÁI

A tárgyalásról lemondást az 1999. évi CX. törvény 113. §-a iktatta be büntető eljárásjogunkba, és 2000. március 1-jei hatállyal volt alkalmazható a magyar jogban. Az eljárás célja a büntetőeljárás gyorsítása a vádlott bűnösségre is kiterjedő beismerése, valamint a vádlott és az ügyész konszenzusa alapján. Az ügyész kezdeményezésére a bíróság elvileg akár néhány órán belül, nyilvános ülésen dönthetett egy-egy olyan büntetőügyről, melynek tétje nyolc évnél nem súlyosabb szabadságvesztéssel büntetendő cselekmény volt. Az eredeti szabályozás szerint a tárgyalásról lemondás jogintézményének a nagy előnye az volt, hogy az 1978. évi IV. törvény (régi Btk.) 87/C. § és a 85/A. § alapján került sor a büntetés kiszabására. Ez konkrétan azt jelentette, hogy a szabadságvesztés mértéke az öt évet meghaladó, de nyolc évnél nem súlyosabb szabadságvesztéssel büntetendő bűncselekmény miatt a három évet; a három évet meghaladó, de öt évnél nem súlyosabb büntetendő bűncselekmény miatt a két évet; és végül a három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő bűncselekmény miatt a hat hónapot nem haladhatta meg. Az eljárás lefolytatásának kezdetben sem volt akadálya, ha halmazatban lévő bűncselekményekről volt szó, hiszen a Btk. úgy rendelkezett, hogy a halmazati büntetés kiszabásakor szintén a leszállított büntetési tételek lesznek irányadók.

Többen rámutattak arra, hogy a leszállított büntetési tételek alkalmazása – figyelemmel a magyar büntetés kiszabási gyakorlatra, mely inkább a büntetési tétel alsó határához közelített – igazi kedvezményt nem jelentett a bűnelkövetők számára.^[26] Valódi kedvezményt akkor jelenthetett volna, ha valaki halmazatban lévő bűncselekmények esetén mond le a tárgyalás tartásának a jogáról.

[26] Balla, 1992, 669., Lőrinczy, 2006, 264.

Ezen kívül a jogintézmény eredetileg egy súlyos, kézzel fogható hibában is szenvedett. A tárgyalásról lemondás bevezetése idején ugyanis kizárt volt a feltételes elítélés mindkét formájának az alkalmazása. A régi Btk. 72. §-a alapján, nem volt lehetőség próbára bocsátás alkalmazására az eljárás keretében. Az indoka ennek az volt, hogy már a háromévi szabadságvesztésnél nem súlyosabban büntetendő bűntett miatt is csak különös méltánylást érdemlő esetben engedélyezte akkoriban a törvény a próbára bocsátást, így ezt a plusz kedvezményt itt már nem tartotta indokoltnak a jogalkotó.^[27] Ugyanezen érvek alapján, kizárt volt a felfüggesztett szabadságvesztés alkalmazása is a Btk. 87/C. § a) és b) pontja esetén.

Erre a jogszabályból eredő anomáliára a jogalkalmazás viszonylag hamar, egy konkrét ügy kapcsán felfigyelt. Ennek az eredménye, hogy a Hajdú-Bihar Megyei Bíróság, mint másodfokú bíróság, abból a megfontolásból, hogy a problémával érintett bűncselekmények száma igen magas, egy jogszabály módosításra tett indítványt.^[28] A 2003. évi II. törvény a Btk. fent említett rendelkezéseit hatályon kívül helyezte, és ekkortól lehetőség nyílt mind a próbára bocsátás, mind a felfüggesztett szabadságvesztés alkalmazására a tárgyalásról lemondás keretein belül. Ez azonban csak az elvi lehetőséget jelentette és nem azt, hogy a gyakorlatban ne lettek volna még mindig kérdések az alkalmazásukkal kapcsolatban.^[29]

A kezdeti nehézségek leküzdése ellenére, a jogintézmény nem lett népszerűbb, országos átlagban a vádlottak kevesebb, mint 1%-a mondott le a tárgyalás tartásának jogáról. A 2002. évi I. törvénnyel a jogalkotó megteremtette annak a lehetőségét, hogy a tárgyalásról lemondás alkalmazhatóvá váljon együttműködő terhelttel szemben, szigorúbb büntetési tétellel fenyegetett bűncselekmény elkövetése mellett is. Ennek megfelelően, aki a bűncselekményt bünszervezetben követte el, és az adott ügy vagy más büntető ügy felderítésében a hatóságokkal jelentős mértékben együttműködött – és valamilyen oknál fogva, nem került sor vele szemben a feljelentés elutasítására vagy a nyomozás megszüntetésére^[30] – 8 évi szabadságvesztésnél súlyosabban büntetendő cselekmények esetén is alkalmazhatóvá vált ez a külön eljárás.

Ez a megoldás azokat az együttműködésre hajlandó elkövetőket igyekezett információszolgáltatásra rábírni, akik kimaradtak a büntetlenség felajánlásának kedvezményéből.^[31] Amennyiben 8 évi szabadságvesztésnél súlyosabban büntetendő cselekményt követtek el, a jogalkotó által nekik felajánlott kedvezmény az volt, hogy a Btk.-ban meghatározott büntetési tételkeret között kerülhetett sor velük szemben a büntetés kiszabására, a büntetési tétel felső határának

[27] Időközben a 2003. évi II. törvénnyel a háromévi szabadságvesztésnél nem súlyosabban büntetendő cselekményeknél is megszűnt a különös méltánylást igénylő feltétel követelménye.

[28] Hajdú-Bihar Megyei Bíróság 11.Bf.436/2002/5. számú ítélete alapján. (Tanácselnök: Dr. Kardos Sándor.)

[29] Lásd erről részletesen Deák, 2007, 13–18.

[30] A régi Be. (1998. évi XIX. törvény) 175. § illetve 192. § szerinti büntetlenség felajánlásának esetei.

[31] Ez elképzelhető pl. akkor, ha olyan bűncselekményt követtek el, mely más ember életének szándékos kioltásával járt.

a megkétszerezése nélkül. Emellett a terhelt mentesült az egyéb hátrányos következmények alól is, amit a törvény a bünszervezetben történő elkövetéshez fűzött. Az együttműködő terheltnek ezek alapján a lemondás a tárgyalásról valódi kedvezményt jelenthetett volna.

A módosuló jogszabályok még mindig nem hoztak gyakorlati sikereket a tárgyalásról lemondás életében, ezért 2009-ben a jogalkotó egy új megoldás kidolgozására szánta el magát, hogy lehetőség szerint rehabilitálja a jogintézményt.^[32] Az új elemek beépítésén túl megőrizte azonban a jogintézmény régi alkalmazási feltételeit is. Újdonságként került bevezetésre, hogy a terhelt és az ügyész között a tárgyalásról lemondás külön eljárás keretein belül, egy írásbeli megállapodás jött létre. A régi Be. 534. § (1) bekezdése alapján a megállapodásnak tartalmaznia kellett a terhelt által beismert cselekmény leírását, a Btk. szerinti minősítését, az ügyész és a terhelt nyilatkozatát arra vonatkozóan, hogy milyen nemű, mértékű és tartamú büntetést, illetve intézkedést vesz tudomásul. A magyar jogalkotó az új szabályok megalkotásakor kényesen ügyelt arra, hogy az „ügyészbíráskodás” megteremtésének vádjával ne illethessék. Legalábbis a látszatát megőrizte annak, hogy a büntetés kiszabás a bíróság feladata maradjon. Az írásbeli megállapodás ugyanis kizárólag a felek által tudomásul vett joghátrány alsó és felső határát jelölte meg, meghagyva a végső döntés lehetőségét a bírónak.^[33]

Nyilvánvaló, hogy a felek közötti írásbeli megállapodással a jogalkotó bizonytalansági tényezőket igyekezett kiküszöbölni, garanciális elemeket kívánt bevezetni és nagyobb mozgásteret szeretett volna biztosítani a feleknek.^[34] A felek ugyanakkor az eredeti koncepció alapján sem szabadon állapították meg a büntetési tételeket, hanem a régi Btk. 87/C. § rendelkezései továbbra is irányadók maradtak. A büntetés kiszabási kedvezmény, mely eddig sem jelentett valódi kedvezményt, továbbra is változatlan maradt. Igaz, a 2009. évi LXXX. törvény a Btk.-ba újra beiktatta, hogy a határozott ideig tartó szabadságvesztés kiszabásakor a büntetési tétel középértéke az irányadó.^[35] Ez azonban csupán irányadó, de nem kötelezően betartandó szabály lett a bíróságok számára, indokolási kötelezettség terhe mellett ettől a mai napig eltérhetnek. Amennyiben ennek köszönhetően az addigi büntetés kiszabási gyakorlat átalakult és lényegesen szigorodott volna, akkor ez a tárgyalásról lemondás kedvezményes büntetés kiszabási rendelkezéseit is elvileg népszerűbbé tehetné. Ez azonban tudjuk, hogy nem így történt.

[32] 2009. évi LXXXIII. törvény.

[33] Fantoly Zsanett egyik tanulmányában felhívja a figyelmet, joggal lehet számítani arra, hogy a megállapodás igen szűk határokat fog szabni e privilégiumnak, de ennek ellenére nem sérti a rendelkezés a bírói függetlenséget, hiszen amennyiben a bíró nem ért egyet a megállapodással, tárgyalásra utalja az ügyet. Lásd Fantoly, 2010, 141.

[34] Király, i. m., 43.

[35] Pápai-Tarr, 2014b, 128-131.

A tárgyalásról lemondás kálváriája továbbra sem ért véget, és a jogalkotó megpróbált újra, több ízben is életet lehelni ebbe a haldokló jogintézménybe.^[36] Az újabb változtatások indoka még mindig az volt, hogy elenyésző a gyakorlatban az ilyen jellegű eljárások alkalmazása. Ezért az újabb módosítások az ügyész diszkrecionális döntési jogkörét bővítették azzal, hogy immáron a bűncselekmény tárgyi súlyára tekintet nélkül kezdeményezhette volna az egyszerűsített eljárás lefolytatását, különösen a terhelt személyének és az elkövetett bűncselekménynek a figyelembevételével.

A lemondás a tárgyalásról terhelt számára kedvezményes része az lett volna, hogy vele szemben leszállított büntetési tételekkel került volna sor a büntetés kiszabására. Ez a verzió tehát nem a terhelttel szemben kiszabható büntetések maximumát határozta meg és garantálta, hanem a minimum csökkentését tette lehetővé. A kedvezményes büntetés kiszabást a Btk. enyhítésre vonatkozó általános szabályainak alkalmazásával kívánta megteremteni a jogalkotó.^[37] A jogalkotó a maximumok törvényi garantálása nélkül azonban teret engedett annak, hogy az ügyész a szigorúbb büntetések felé is szélesebb körben mozduljon el, ami nem népszerűsítette a jogintézmény alkalmazását.

Az új szabályok érthetetlen módon kitüntetett helyzetbe hozták a bünszervezetben történő elkövetőt, aki a hatóságokkal együttműködött. Erre az elkövetői kategóriára ugyanis a régi leszállított büntetési tételek lettek irányadóak, melyek a büntetések maximumát garantálták. Az az egyenlőtlen helyzet alakulhatott volna ki, ha az elkövető a kettőtől nyolc évig tartó szabadságvesztéssel büntendő rablást bünszervezetben követte el, akkor három évi szabadságvesztésnél biztosan nem kaphatott többet, ha a hatóságokkal együttműködött és lemondott a tárgyalás tartásának jogáról. Ugyanakkor a bünszervezet nélküli rablás elkövetője akár három, négy, vagy figyelemmel a középértékes büntetés kiszabására, akár négy év hat hónap szabadságvesztést is kaphatott. Természetesen mondhatjuk, hogy a büntetés kiszabás a felek közötti megállapodás kérdése, de nyilvánvaló a törvényi maximum garantálása nélkül az ügyészek sokkal jobb „alkupozícióba” kerülhettek volna, és ragaszkodhattak volna egy szigorúbb büntetéshez, aminek az elfogadásához az elkövetőnek nem is fűződik érdeke.

Az utóbbi módosítás a halmazatban lévő bűncselekmények esetén is megadta a kegyelemdőfést a tárgyalásról lemondásnak.^[38] Mivel a törvény csak az egyfokú leszállást tette lehetővé, de maximumot nem garantált, így gyakorlatilag a maximum ebben az esetben is az, amit a Btk. Különös Rése büntetési tételként megállapított. A halmazatban lévő bűncselekmények esetén a terheltnek minimális érdeke sem fűződött a tárgyalásról lemondáshoz. Ezen kívül hasonló problémák állhattak elő abból, ha egy különös vagy többszörös visszaeső vádlott kívánt

[36] Módosította még a 2011. évi LXXXIX. törvény 22. §-a, 2011. évi CL. törvény 70. §-a.

[37] Lásd részletesen: Elek, 2013, 141–142.

[38] Pápai-Tarr, 2014b, 299–300.

lemondani a tárgyalás tartásának jogáról.^[39] Konstatálhattuk, hogy az új szabályok alapján valódi kedvezményt, és kedvező alkupozíciót a terhelt és a védője egyáltalán nem kapott a jogalkotótól. Így igazán izgalmas védői feladatnak ígérkezhetett a terheltek meggyőzése arról, hogy tulajdonképpen miért is mondjanak le alkotmányos alapjogokról.

IV. EGYEZSÉG A HATÁLYOS SZABÁLYOK ALAPJÁN

Az új Be. a tárgyalásról lemondás csődjéből kiindulva, nem csupán nevében igyekezett megváltoztatni ezt a jogintézményt, hanem szabályozását is megpróbálta új alapokra helyezni.^[40] Immár az általános eljárási szabályok között megjelenő egyezség a bűnösség beismeréséről^[41] bármely bűncselekmény esetén lehetővé teszi az ügyész, a terhelt és a védő közötti megállapodás létrejöttét. Az egyezségnek két formáját ismeri az új Be., mely az eljárás két különböző szakaszához kapcsolódik.

Az első típusú egyezségekre kifejezetten a vádemelés előtt kerülhet sor. A jogalkotó igyekezett a hatóságokat is érdekeltébbé tenni az együttműködésben, hiszen az egyezség kezdeményezésére már a nyomozati szakban, akár a terhelt első gyanúsított kihallgatása alkalmával is lehetőség van. Korábban a nyomozási szakasz változatlan formában zajlott, az új szabályok szerint azonban az eljárás gyorsítása már itt is elkezdődhet. Az egyezségkötést az ügyész, a terhelt és a védő is kezdeményezheti, teljesen informálisan, írásbeliséghez kötött jegyzőkönyvek és határozatok hozatala nélkül. Ezzel a lépéssel a jogalkotó mindent megtett annak érdekében, hogy a formák és adminisztrációs feladatok bonyolításával az új eljárás ne okozzon többlet feladatokat a hatóságoknak.^[42]

Amennyiben a kezdeményezéssel mindenki egyetért, kezdetét veszi az eljárás második szakasza, a szintén informális egyeztetés.^[43] Az új szabályok szerint a tényállás és a bűncselekmény jogi minősítése nem képezheti alku tárgyát. A sokak megnyugvására született szabályozással törvényi szinten nyert megfogalmazást az, hogy a tényállás tekintetében történő alkudozásnak^[44] – amely egyértelműen az angolszász típusú vádalkuk sajátossága – a magyar büntetőjogban nincs helye.

[39] Lásd Oláh, i. m., 74–77.

[40] Kiss, 2018, Ld. <https://jogaszvilag.hu/szakma/egyezség-a-bűnösség-beismeréséről-az-új-be-ben/>

[41] Egyes értelmezések szerint az alapvető szemléletváltás része, hogy az eddig csupán kivételes eljárás, most főszabállyá válik azzal, hogy az általános szabályok között került elhelyezésre. Lásd Zsiros, 2018, 95.

[42] A régi szabályozás egyik nagy kritikája, hogy többlet feladatokat és bonyolultabb adminisztrációt jelentett a hatóságok számára. Zsiros, i. m., 95.

[43] Lásd Gácsai, i. m., 280.

[44] A tárgyalásról lemondás egyik módosításának volt egy olyan értelmezési lehetősége is, mely lehetővé tette volna a tényállásról való alkudozást is, mely egyértelműen az anyagi igazságról történő lemondást eredményezhette volna.

Ehhez hasonlóan a minősítés is szakmai kérdés, mely az ügyész feladata és a tényleges bűncselekmény alapján kell megtörténnie. Az egyezség tárgya tehát elsősorban a büntetéskiszabás és más járulékos kérdésekben való megállapodás lehet. A Btk. irányadó büntetéskiszabási szempontjait figyelembe véve a felek megállapodnak a büntetés vagy büntetés helyett alkalmazott önálló intézkedés neméről és pontos mértékéről, valamint a büntetés mellett alkalmazható intézkedésekről, mellékbüntetésről és egyéb járulékos kérdésekről. Az indokolás szerint nagy bizonytalansági tényezőt küszöböl ki ezzel a jogalkotó és az eljárás sikeressége érdekében abba a helyzetbe hozza az ügyészséget, hogy az ügyész immár garantálni tudja az egyezség bírói jóváhagyása esetére a büntetés konkrét mértékét.^[45] A büntetéskiszabás tekintetében, ami az anyagi jogi szabályokat illeti, érdemi változás azonban nem történt. A Be. 410. § (4) bekezdés arra az esetre, ha az egyezség tárgya a büntetéskiszabás,^[46] a Btk. 83. §-ának figyelembevételét írja elő, illetve az enyhítés és a végrehajtás felfüggesztésére vonatkozó rendelkezések figyelembe vehetők. A hivatkozott anyagi jogi szabályok az egyezség esetén az egyfokú enyhítést, illetve kísérlet és bűnsegély esetén a kétfokú enyhítést, együttműködő terhelt esetén pedig a kétfokú enyhítés alkalmazását teszik lehetővé.^[47]

Amennyiben a terhelt tehát bűnösségre is kiterjedő beismerő vallomást tesz és a felek között egyezség jön létre, ezt a gyanúsított kihallgatási jegyzőkönyvbe foglalják és az ügyész külön szabályok alapján emel vádat.^[48] Az ügyész a vádiratban három indítványt tesz, egyrészt indítványozza, hogy a bíróság az egyezséget hagyja jóvá; másrészt az egyezség tartalmával megegyezően milyen büntetést szabjon ki, vagy intézkedést alkalmazzon; harmadrészt az egyezség tartalmával megegyezően milyen egyéb intézkedést tegyen.^[49]

Ezt követően kapcsolódik az eljárásba a bíróság. A bíróság az ügyet külön eljárásban meghatározott szabályok alapján, előkészítő ülésen bírálja el, ahol főszabály szerint az ügydöntő határozatot is meghozhatja. Az ügyész az ülésen ismerteti a vádat és az egyezség jóváhagyására irányuló indítványát. A bíróság ezt követően figyelmezteti a vádlottat az egyezség jóváhagyásának következményeire. Ha a vádlott az egyezséggel megegyezően beismeri a bűnösségét és lemond a tárgyalás tartásának a jogáról, a bíróságnak döntenie kell az egyezség jóváhagyásáról. A bíróság ebben a körben azonban csupán törvényességi kontrollt gyako-

[45] Az új Be. 408. §-hoz írt indokolása. Lőrinczy, 2006, 264.

[46] Az esetek nagy többségénél ez várhatóan így lesz, hiszen mi más lehetne az egyezség tárgya?! Járulékos kérdésekben történő megállapodás véleményem szerint valóban, ahogyan a nevében is benne van csak a büntetéskiszabás mellett járulékosan fogja az egyezség tárgyát képezni. Nem gondolnám, hogy a bűnügyi költségtől való mentesülés sok esetben elég „mézes madzag” lenne az elkövető számára.

[47] Megjegyzendő, hogy változás csak az együttműködő terhelt esetében van, hiszen immáron nem a büntetés maximumát garantálja itt sem a törvény, hanem kétfokú enyhítésre ad lehetőséget. Továbbra is tartom azt az álláspontomat és ebben Gácsi Anett is egyetért, hogy nem feltétlenül fog valódi kedvezményt jelenteni továbbra sem az elkövetőnek a büntetési tétel alsó határában meghatározott kedvezmény. (Gácsi, i. m., 286.)

[48] Be. 424. §. (1)-(3) bekezdés

[49] Gácsi, i. m., 281.

rol. Feladata annak ellenőrzésére szorítkozik, hogy az egyezség megkötése és tartalma megfelel-e a törvény előírásainak. Az egyezséget azonban a bíró semmilyen tekintetben nem módosíthatja. Amennyiben jóváhagyja a felek egyezségét, akkor akár ítéletet is hozhat az egyezség alapján. Kivételes esetben történhet még bizonyítás olyan járulékos kérdésekről, melyről a felek nem állapodtak^[50] vagy nem állapodhattak meg.^[51]

Az egyezség második típusa már kifejezetten a tárgyalás előkészítésének szakaszához kapcsolódik, vagyis a vádemelést követően kerülhet rá sor. Ez a típusú egyezség szabályozását tekintve sokkal több vitatott kérdést vet fel. Az előkészítő ülésen lehetősége van a terheltnek egy formális megállapodás nélküli, gyakorlatilag a terhelt jóváhagyását igénylő együttműködés megkötésére. Az előkészítő ülésre történő idézésben a bíróság tájékoztatja többek között a terheltet arról is, hogy az előkészítő ülésen beismerheti a bűnösségét abban a bűncselekményben, amely miatt ellene vádat emeltek, és a beismeréssel érintett körben lemondhat a tárgyaláshoz való jogáról.^[52] A Be. 422.§ (3) bekezdése lehetővé teszi az ügyész számára, hogy indítványt tegyen a büntetés mértékére, ha a terhelt az előkészítő ülésen beismerne a bűncselekmény elkövetését. Ebben az esetben a bíróság a vádirati tényállás megalapozottságát és a bűnösség kérdését nem vizsgálja.

Az előkészítő ülésen az ügyész ismerteti a vádat, az ezt alátámasztó bizonyítási eszközeit, és még itt is indítványt tehet a büntetés vagy intézkedés mértékére, illetve tartamára is, ha a terhelt az előkészítő ülésen a bűncselekmény elkövetését beismeri. Az ügyésznek azonban a törvény szövege alapján nem kötelező a büntetés mértékére indítványt tennie sem a vádiratban, sem az előkészítő ülésen. A Be. indokolása szerint az ügyész, amennyiben nem tesz ilyen indítványt, azzal azt kockáztatja, hogy a döntés meghozatala előtt törvényes módon már nem befolyásolhatja a bíróság büntetékiszabási tevékenységét.^[53] A törvény ehelyütt azonban hallgat arról, hogy abban az esetben, ha az ügyész tesz ilyen indítványt, az mennyiben köti majd a bíróságot? Itt ugyanis már kétségtelenül bírói szakban vagyunk, és a büntetékiszabás a bíró feladata. Ebben a típusú alkuban tehát nincs a felek között egy formális megállapodás, mely garantál egy meghatározott szankciót, amitől a bíróság nem térhet el. Nyilvánvalóan, ha a bíróság nem lenne az ügyészi indítványhoz kötve és az ügyész indítványától súlyosabb jogkövetkezményt is kiszabhatna, az az új eljárás csődjét jelentené, ezért a választ a Be.-ben is megtaláljuk, az 565. § (2) bekezdésében. A hivatkozott törvényhely expressis verbis kimondja, hogy a bíróság az ügyész mértékes indítványához kötve van, és nem szabhat ki az ügyész indítványánál hátrányosabb jogkövetkezményt.

Kérdés azonban hogy a bíróság hogyan értelmezi a hátrányosabb jogkövetkezmény fogalmát? Előfordulhat például az, hogy az individualizáció szempontjait is

[50] Pl. bűnügyi költségről nem sikerült valamilyen oknál fogva megállapodni.

[51] A törvény maga zárja ki, hogy pl. elkobzásról, vagyonelkobzásról nem születhet egyezség.

[52] Be. 500. § (2) bekezdés a) pont.

[53] Be. 502. §-hoz írt indokolás.

szem előtt tartva, az ügyész által indítványozott felfüggesztett szabadságvesztés helyett, elzárás kerül kiszabásra? Az elzárás enyhébb szankció, mint a szabadságvesztés, de végrehajtására és egyéb káros hatásaira is tekintettel, egyértelműen hátrányosabb lehet a terhelt számára, mint a felfüggesztett büntetés. Védő legyen a talpán, aki meggyőzi a terheltet arról, jobban járt azzal, hogy a felfüggesztett szabadságvesztés helyett csak elzárást kapott, de azt le kell ülnie. A pénzbüntetés és a közérdekű munka egymáshoz való viszonya is meglehetősen kaotikus a jelenlegi bírói gyakorlatban.^[54] Kétségtelenül megvan az az elkövetői kör, amelyik semmiképpen nem szeretne közérdekű munka helyett pénzbüntetést fizetni. Míg valószínűleg nem értékelné a bíró humorérzékét az a gazdag üzletember elkövető sem, akivel szemben egy enyhe pénzbüntetés helyett közérdekű munkát szabnának ki. A terhelt számára hátrányosabb büntetés csupán súlyosabb büntetés tilalmát jelenti-e, vagy egy, a terhelt szempontjait is figyelembe vevő, már-már szubjektív mércét?

Kifejezetten bizonytalansági tényező az is, hogy amennyiben nincs az ügyész részéről előzetesen a büntetés nemére és mértékére indítvány, akkor a vádlott és védő még inkább „zsákbamacskát vesz”, kockázatot, és csak a bíró bölcs belátásában bízhat, aki a beismerésre és a tárgyalás tartásáról való lemondásra tekintettel megfelelő kedvezményt fog biztosítani a vádlottnak. Hiszen ebben az esetben a törvény a terheltnek adandó semmilyen kedvezményről nem rendelkezik, a bünteteskiszabásra pedig az általános szabályok irányadók. Avagy, a jogalkotó informálisan a második típusú egyezséggel megteremtette volna a sokak által már régóta várt ítéleti alku lehetőségét, amikor is a bíró is bekapcsolódhat a bünteteskiszabásról való egyeztetésbe? Ennek törvényi keretei ugyan kétségtelenül „még” nem biztosítottak, de a mindennapokban az előkészítő ülés előtti bírói, ügyészi, védői informális megbeszélések pozitív eredményeket hozhatnak.

V. ZÁRÓ GONDOLATOK

A jogalkotó az új Be. szabályaival igyekezett szilárdabb alapokra helyezni a büntetőjogi egyezséget. Mindenképp előrelépésként kell értékelnünk a törvényhozó azon törekvését, hogy érdekelté tegye a büntetőper résztvevőit a gyorsított eljárás alkalmazásában. Mindezt olyan formában, hogy lehetőség szerint ne növelje a hatóságok adminisztrációs munkaterhét. Az eljárás pragmatikusabb szempontokat is figyelembe véve igyekszik megcélózni azokat a bűncselekmé-

[54] 2009-ben a Be. súlyosítási tilalomra vonatkozó rendelkezései közül a jogalkotó törölte, miszerint a pénzbüntetésnek közérdekű munkára változtatása sértené a súlyosítási tilalmat (2009. évi CXXXVI. törvény 19. §.) Az új Btk. indoklása azonban egyértelműen utal arra, hogy az első négy büntetés (szabadságvesztés, elzárás, közérdekű munka, pénzbüntetés) a súlyosítási tilalom szempontjából sorrendiséget jelent. A Kúria friss ítélete egyértelműen kimondja, hogy nem ütközik a súlyosítási tilomba a pénzbüntetésnek a közérdekű munkára változtatása. (BH 2018.8.219)

nyeket, ahol a tényállás viszonylag egyszerűbb és az ügy első fokon egyébként is megoldódna.^[55] Az egyezség nincs a bűncselekmény tárgyi súlyához kötve, mely sokakból ellenérzést vált ki. Jogosnak tűnő kérdés, hogy miért is adunk kedvezményt annak, aki akár többszörösen minősülő emberölést követett el? Az ügyész indítványa ugyanakkor egyáltalán nem biztos, hogy kedvezményes az elkövető számára, sőt nagyon szigorú is lehet. Ebben az esetben azonban kérdéses, miért egyezzen bele az egyezségbe az elkövető? A kételkedők meggyőzésére szolgáljon azonban az is, hogy a bűncselekmény nagyobb tárgyi súlya, önmagában nem teszi bonyolulttá sem a büntetőeljárást, sem a bizonyítást. Ugyanakkor bízunk kell az állami büntetőigény érvényesítésével megbízott szakembereinkben és a bíróság észszerű ítéletében, hogy az egyezségekre alkalmas ügyek kiválasztása megfelelő szakmai kompetenciával és józan ítélőképességgel történik.

Bár az új eljárások sok tekintetben előrelépést jelentenek, kétségtelenül nem sikerült valamennyi vitás pontot tisztázni. Kritikaként kell megjegyezni, hogy az anyagi büntető jogszabályok módosítását, melyek a büntetékiszabást érintik, és amelyek miatt feltehetően eddig is akadozott az eljárás, továbbra sem oldotta meg a jogalkotó. Lehetséges, hogy továbbra sem fog megfelelő érdeke fűződni az elkövetőnek az egyezséghez, különösen akkor, ha halmazati büntetést fog a bíróság kiszabni. Ebben az esetben sajnos a vádlottnak nagyobb érdeke fog fűződni az idő múlásához és az eljárás elhúzásához, mint az eljárás gyorsításához. Nehezíti némileg az új eljárások átláthatóságát, hogy a Be. ugyan az eljárás egyes szakasza-ihoz kapcsolódóan szabályozza az egyezséget, de az eljárások teljes megismerését nem feltétlenül szolgálja a széttördelt szabályozás.^[56]

A fent bemutatottak alapján vitás pont lényegében, hogy a második típusú egyezség esetén, a bíróság mennyiben térhet el az ügyész indítványától, hiszen néha még a látszólag pozitív irányban való eltérés is hátrányosabb lehet a terhelt számára. Ha azonban a bíróság nem térhetne el, akkor azzal a büntetékiszabási kompetenciáját indokolatlanul csorbítanánk. Kérdéses ugyanakkor az is, hogy tulajdonképpen mibe is egyezzen bele a vádlott, ha az ügyész mértékes indítványt sem a vádiratban, sem az előkészítő ülésen nem tett?

Az új eljárással kapcsolatosan nagy kérdés az, hogy az eljárás résztvevői felismerik-e és egyet értenek-e azzal a jogalkotói kívánalommal, hogy az eljárások észszerű időn belüli befejezése felülír bizonyos klasszikus elveket? Ehhez a felismeréshez persze a már régóta és sokat emlegetett szemléletváltásra is igen nagy szükség van és lesz is a jövőben, annak érdekében, hogy az új jogintézmény ne legyen a tárgyalásról lemondás sorsára ítélve. Az eljárás sikerének a kulcsa, ha mind az ügyészség, mind a bíróság felismeri az új eljárás teremtette gyorsítási lehetőséget és a korábbi büntetékiszabási gyakorlathoz képest tényleges kedvezményt adnak a terheltnek, őt is érdekeltté téve a megegyezésre.

[55] A Be. 731. §-hoz fűzött indokolása.

[56] Gácsi, i. m., 285.

IRODALOM

- Angyal Pál (1909): *A magyar büntetőjog tankönyve*. Atheneum, Budapest.
- Balla Péter (1992): Vádalku helyett büntetőparancs. *Magyar Jog*, 11. szám, 669–671.
- Deák Zoltán (2007): A próbára bocsátás alkalmazása a tárgyalásról lemondás esetén. *Ügyészek Lapja*, 2. szám, 13–18.
- Elek Balázs (2013): A büntetés kiszabása tárgyalásról lemondás esetén. In: *Új Btk. Kommentár*, 2. kötet, Általános Rész, (IX. fejezet: A büntetés kiszabás.) Főszerkesztő Polt Péter, Nemzeti Közzolgálati és Tankönyv Kiadó, Budapest.
- Fantoly Zsanett (2010): Lemondás a tárgyalásról – lemondás az igazságról. In: *A büntető ítélet igazságtartalma*. (Szerk. Erdei Árpád) Magyar Közlöny Lap-és Könyvkiadó, Budapest.
- Fantoly Zsanett – Ördög-Deák Andrea (2010): Vádalku kontinentális módra. *Magyar Jog*, 6. szám, 363–369.
- Farkas Krisztina (2016): *Az eljárás gyorsításának lehetőségei a német, a svájci és az olasz büntető igazságszolgáltatásban*. PhD értekezés, Miskolc.
- Ficsor Gabriella (2015): A készülő új büntetőeljárás kódex margójára. *Büntetőjogi Szemle*, 1-2. szám, 23–41.
- Földvári József (1970): *A büntetés tana*. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest.
- Gácsai Anett (2018): A terhelti együttműködés rendszere az új büntetőeljárás törvényben. In: *Ünnepi Kötet Dr. Nagy Ferenc egyetemi tanár 70. születésnapjára*. (Szerk. Karsai Krisztina et al.) SZTE-ÁJK, Szeged, 273–286.
- Kerezi Klára (2006): A közvélemény és a szakemberek a helyreállító igazságszolgáltatásról. *Büntetőjogi Kodifikáció*, 2. szám, 8.
- Kertész Imre (1996): Ügyészbíraskodás? *Magyar Jog*, 1. szám, 1–8.
- Király Nikolett (2010): Lemondás a tárgyalásról. *Ügyészek Lapja* 2010. Különszám, 2. 41–46.
- Kiss Anna (2017): Búcsú egy jogintézménytől (A tárgyalásról lemondás múltja, jelene és jövője, hazánkban és Európa néhány államában). *Ügyészek Lapja*, 2. szám, 71–86.
- Kiss Anna (2018): *Egyezés a bűnösség beismeréséről az új Be-ben*, Ld. <https://jogaszvilag.hu/szakma/egyezes-a-bunosseg-beismereserol-az-uj-be-ben/>
- Lőrinczy György (2006): *Gondolatok a büntetőeljárás egyszerűsítésének lehetőségeiről*. Bűnügyi Mozaik. Tanulmányok Vida Mihály 70. születésnapja tiszteletére. Szerkesztette: Nagy Ferenc. Pólay Elemér Alapítvány, Szeged, 259–273.
- Lőrinczy György (1998): Gondolatok dr. Hack Péter „Az ügyészség alkotmányos helyzete és az új büntetőeljárás törvény” című cikke kapcsán. *Magyar Jog*, 8. szám, 473–478.
- Oláh Edit (2015): A fehér holló esete, avagy lemondás a tárgyalásról a büntetőeljárás gyorsítására szolgáló eszközök tárházában. *Ügyészek Lapja*, 6. szám, 71–78.
- Pápai-Tarr Ágnes (2012): *A büntetőeljárás gyorsításáról*. Gondolat Kiadó, Budapest.
- Pápai-Tarr Ágnes (2014a): Büntetés kiszabási anomáliák a tárgyalásról lemondás körül. In: *Igazság, ideál és valóság, Tanulmányok Kardos Sándor 65. születésnapja tiszteletére*. Debreceni Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Büntető Eljárásjogi Tanszéke, Debrecen, 290–301.
- Pápai-Tarr Ágnes (2014b): A büntetés kiszabás rögzös útjain. In: *Miskolci Doktoranduszok Jogtudományi Tanulmányai*, (szerk.: Szabó Miklós) 15/2. Bíbor Kiadó, Miskolc, 123–141.
- Pápai-Tarr Ágnes (2016): A büntetőper elhúzódása. In: *A magyar jogrendszer állapota*. Szerk.: Jakab A., Gajdushek Gy., MTA BTK, Jogtudományi Intézet, Budapest, 777–795.

- Rendeki Sándor (1976): *A büntetés kiszabása, enyhítő és súlyosító körülmények*. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest.
- Róth Erika (2014): Útmutató az ügyész diszkrécionális jogkörének gyakorlásához. A hazai és az angol megoldás. In: *Igazság, Ideál és Valóság. Tanulmányok Kardos Sándor 65. születésnapja tiszteletére*. Debreceni Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Büntető Eljárásjogi Tanszéke, Debrecen, 302–313.
- Róth Erika (2015): *Az ügyész diszkrécionális jogköre*. Miskolci Egyetemi Kiadó, Miskolc.
- Sipos Ferenc (2012): Büntetés – üres fenyegetés? *Glossa Iuridica Jogi Szakmai Folyóirat*, 3. szám, http://www.glossaiuridica.hu/gi1201/bun/gi1201_bun_sipos.pdf
- Sipos Ferenc (2016): Új szabályok, régi gondok a közérdekű munka szabályozásában. *Miskolci Jogi Szemle*, 1. szám, 71–83.
- Zsiros Bettina (2018): Valóság-e, ami igazságos? Gondolatok a perbeli egyezségkötés új Be.-ben szabályozott intézményéről. *Büntetőjogi Szemle*, 1. szám, 93–97.

